

מחייב מהפכה נפשית פנימית עמוקה. אבל יש דור חדש בארץ, המתחיל להבין את הכעיות האלה. העובדה שנבחרתי לכנסת מוכיחה כי הדבר אפשרי.

אולם כדי שאנשים כמוני יהפכו ממינועט לרוב, ואפילו ממינועט קטן למיעוט גדול, עלינו להוכיח להמוני ישראל, ולא רק בדרך ההגיון, כי ההשתלבות במרחב היא אפשרית ומעשית. הוכחה מעשית כזאת יכולה לבוא בצורת גיטה מצד המחנה הלאומי הערבי. "יש כאן מעגל קסמים", אמרתי. "המישטר הקיים בישראל תומך במישטרים הערבים הריאקציוניים, ומזדקק לעזרת האימפריאליזם, מפני ששינוע את המוני ישראל שעבדו אל נאצר רוצה להשמידנו. זה נאמר ברדיו קאהיר, וזה מודפס בעיתוני ישראל. ואילו אתם שונאים עכשיו את ישראל מפני שהיא תומכת בריאקציה ובאימפריאליזם.

"אילו הייתי מדבר עכשיו עם עבד-אל-נאצר, הייתי אומר לו: עשה מעשה שישובר מעגל-קסמים זה, לטובת התנועה הלאומית הערבית."

מה להגיד לעבד-אל-נאצר

אדם השלישי הזכיר כי השתתפתי ונפצתי בקרבות כיס-פלוגיה, מול עבד-אל-נאצר. הוא הציג, בהלצה, שנארגן מיפגשים של כל משתתפי קרבות פלוגיה, משני הצדדים, וכך להפגיש אותי עם נשיא מצרים. "מה היית אומר לו?" שאל בן-שיחי בסקרנות.

"הייתי אומר לו: אתה שואף לייצג את העולם הערבי המאוחד בזירה העולמית, כאחד הדוברים הראשיים של המחנה הניטראליסטי המתקדם.

"תאר לך שאנחנו נצטרף למחנה הזה. ישראל תצטרף לליגה הערבית, או המרחבית, או השמית. שתופיע בזירה העולמית גם בשמנו.

"תהיה זאת תוספת-כוח אדירה, כי הדבר ישנה את דעת-הקהל העולמית כלפיך. דעת הקהל היהודית בעולם, הכוח הפיננסי של היהודים, המחנה הגדול של ידידיו — כל זה יתווסף למישקל הבינלאומי הסגולי.

"את כל אלה תוכל לנצל למען המטרות הצודקות של התנועה הלאומית הערבית."

האדם השלישי קרץ לי בעינו. לפני השיחה אמר לי כי, לדעתו, ימסור בן-שיחי דו"ח על השיחה לדרג העליון של התנועה הלאומית הערבית.

"מדוע אתה מרבה לדבר על עבד-אל-נאצר כאיש?" שאל בן-שיחי. "הוא מנהיג חשוב, אבל מצריים היא מדינה גדולה. הדברים אינם נקבעים על-ידי איש אחד."

התנצלתי בכך שאנחנו, בישראל, נוטים לראות את הדברים יותר מדי באופן אישי,

הריאקציוניים במרחב. היא המקיימת את המלך חוסיין בירדן, והיא בת-ביתם של פייסל, האימאם כור בתומן, האנגלים בעדן, וכל שאר אויבי הקידמה הערבית.

"כלומר: ישראל היא ממשול בדרך להתקדמות הערבים, לנצחון הפוזיציונלי הערבי, למהפכה החברתית של הערבים, להעלאת רמתם המחיה שלהם.

"איך יכולים הערבים להשלים עם תופעה כזאת?"

הדברים נאמרו במירות רבה. ביטויי השינאה כלפי פייסל וחוסין עלו בהרבה על הגדרותיו כלפי ישראל. כמה פעמים השתמש בתואר "חוסיין מלך ישראל". כמה פעמים חזרה השאלה המרה: "מדוע אתם תומכים בכל כוחות-החושך אצלנו? מדוע אתם תומכים בברית האימלאמית של פייסל?"

חוסיין

"איך אפשר עם מדינה כזאת?"

דמה לי שזה היה החלק החשוב ביותר של השיחה. כי הוא מראה מה השתנה במרחב בהצטיהשנה הי אחרון, אילו שינויים חלו בפסיכולוגיה של בני-שיחנו מעבר לגבול.

גם בעבר חזרה בכל השיחות האלה הטענה כי ישראל משרתת את האימפריאליזם, שהיא תומכת בריאקציה ה ערבית, וכך, אולם היתה זאת נימה מישנית. ההאשמה העיקרית שהוטחה בפני ישראל היתה סירובה להחזיר את הפליטים, וטענות דומות הנובעות ממלחמת תש"ח.

עתה התחלפו הדברים. בעיית הפליטים כמעט ולא הוזכרה בכל שיחתנו, גבולות המדינה לא הוזכרו כלל, בעיית ערביי ישראל לא הופיעה אף ברמז.

הבעייה העיקרית, וכמעט היחידה, המדריכה עתה את היחס הערבי לישראל היא: מדיניות-החוזק של ישראל.

יש לכך סיבות מוחשיות. הקרע בין שני המחנות הערביים העיקריים — הסוציאליסטי והריאקציוני (או, בהגדרה אחרת: הלאומני והפרו-מערבי) — הוא עובדת-היסוד בחיי המרחב. נדמה ששוב אין זו תופעה חולפת, אלא עובדת-קבע, שתביע את חותמה על השנים הבאות.

כמצואות זו, אין בעיית ישראל עומדת עוד במרכז התודעה הערבית.

אולם היא מופיעה כפונקציה של הבעיה העיקרית. העובדה כי ישראל תומכת במערך האמריקאי במרחב (ומהתה את אבן-הפינה שלו), שבגלל ישראל אי-אפשר להפיל את המלך חוסיין, המגן על האגף של פייסל — היא הקובעת את יחסם של חסידי המישטרים הערביים המהפכניים כלפי ישראל. (אגב, בן-שיחי לא הורה שאי-אפשר להפיל את חוסיין, בגלל הגורם הישראלי. הוא הבטיח כי חוסיין יופל תוך חמש שנים).

בהקשר זה מילאה ההכרזה המפורסמת של הרמטכ"ל ערב ראש-השנה, תפקיד הרסני. הערבים משוכנעים לחלוטין כי ישראל תתקיף את סוריה בכל רגע שהאמריקאים ידרשו זאת, כדי להפיל שם את המישטר הסוציאליסטי המאיים על האינטרסים האמריקאיים.

(בן-שיחי, כמו כל חבריו, משוכנע לגמרי שכל התקריות על גבול ישראל-סוריה מבוצעות בידי פרובוקטורים שכירים של אצות-הברית, כדי להכשיר את הקרקע הישראלית על סוריה).

כך נראית ישראל ברנע זה בעיני עשרות מדינונים, ממוסול עד אסואן ועד אוראן: כמקל-החבלים של האמריקאים, להכות בו כל ערבי מתקדם שיריב את ראשו.

וכך חזרה שוב ושוב השאלה: "איך אפשר להשלים עם קיומה של מדינה כזאת בלב העולם הערבי?"

"אתם עוזרים לממשלת ישראל!"

הלטתי להיות תוקפני. "אתם אשמים בעצמכם בכך שישראל היא כזאת", אמרתי.

"איך זה?" שאל בתמיהה.

"רוב תושבי ישראל הם אנשים בעלי רצון טוב, כמו רוב התושבים בכל ארץ אחרת. אפשר היה לשכנע אותם שישראל צריכה לשנות את הקו, שהיא צריכה לתמוך בכוחות הצדק והקידמה. אבל הישראלי הממוצע, בעל הרצון הטוב, מאמין בכנות שאתם רוצים להשמיד אותו ואת מדינתו. כי כך אתם מכריזים ברדיו. לכן הוא תומך בממשלה העוזרת לכוחות-השחור בעולם הערבי. הוא סבור כי אין ברירה.

פייסל

"אם תעזרו לנו להפריך אמונה כוזבת זו, אם תעזרו לנו לשכנע אותו כי השתלבות ישראל במרחב ערבי מתקדם היא דבר אפשרי — אנחנו נכבוש את המוני ישראל ונשנה את דמות המדינה."

"איך?" שאל.

הסברתי שאנחנו רוצים בישראל ישראלית. כלומר, מדינה שלא תתיימר לייצג את יהודי כל העולם, אלא שתהיה נחלת אזרחיה, בלי הבל דת וגזע. מדינה פלוראליסטית, חילונית, דמוקרטית, שוחרת שלום וקידמה חברתית. שתראה את עצמה כאחת המדינות המתקדמות במרחב.

מישטר ישראלי כזה יפתור את בעיית-הפליטים באופן צודק, ינהל מדיניות-חוזק ניטראלית, יעזור לתנועות-השיהור במרחב ובעולם, יבצע פירוק אטומי במרחב.

בקיצור: ישראל כזאת היתה נותנת את היד למישטרים הערביים המתקדמים, ועל-ידי כך היתה מביאה לנצחונם המהיר במרחב כולו. זה מחייב, כמובן, שינוי מהותי מאד בישראל. שינוי בדמות המדינה ובגישתה. זה

ישראל-בין שני המחנות

מפני שהתעמולה הרישמית אצלנו ציירה את עבד-אל-נאצר כדמות מיפלצתית הקובעת את הכל לבדה.

הקפיצה הגורלית

לזואי ויכולתי לדחא כאן על "האפי אנד": שבן-שיחי השתכנע כליל, שהבטיח לפעול למען שלום ישראל-ערב, שגיבשנו יחד טיוטה של אמנת-שלום מרחבית. זה לא קרה, כמובן.

קרה משהו אחר. כאשר גמרנו את הדיון ברשימה שעל גבי המפית, ומצאנו לפי כל כללי ההגיון שהפתרון הסביר היחיד הוא ברית בין מישטר חדש בישראל לבין התנועה הלאומית הערבית, לא יכול היה בן-שיחי לעכל את המסקנה.

הוא רמה לפוס-מירון אצלו, שהגיע אל המכשול שבמסלול-המירון. הוא ידע שעליו לקפוץ את הקפיצה, שאין דרך אחרת. אבל הוא לא היה מוכן לקפוץ.

תחת זאת הוא חזר, בצורה בלתי-סבירה למדי, להתחלת השיחה: שישראל אינה מדינה נורמלית, שאי-אפשר על כן להשלים עימה כתופעת-קבע. כדי לחזק קו זה השתמש בכמה טענות בלתי-רציונליות לגמרי. למשל:

"המישטרים הערביים הסוציאליסטיים אינם יכולים להשלים עם ישראל, מפני שאינה סוציאליסטית."

השבת כי אפשר להתחכך על כך, אך אדרבה, יפרסורא מנהיגי התנועה הלאומית הערבית כי ישלמו עם ישראל כשתהיה סוציאליסטית.

ישראל אינה יכולה להיות סוציאליסטית! קרא בן-שיחי. "כי אין בה מעמד-פועלים" הוכחתי לו, במיספרים סטטיסטיים, כי מעמד-הפועלים הישראלי גדול בהרבה, באחוזים, מעמד-הפועלים המיצרי.

לאחר מכן התעקש בן-שיחי לטעון כי אי-אפשר להשלים עם מדינה הקרוייה "ישראל", כי זהו שם דתי וגזעני. יש להחזיר את השם "פלסטין".

"אם אתה רוצה שמדינת-ישראל הקיימת תיקרא פלסטין", אמרתי, "כי אז כל התיכוח בינינו הוא על מילה, וזו שטות. אם אתה רוצה, לעומת זאת, כי תקום מדינה מאוחדת בכל פלסטין, כי אז תמצא הד רחב בחוגים הכי שובניסטיים בישראל. כי בפלסטין יש כיום רוב עיברי, והוא שישלוט במדינה המאוחדת."

הבינתי שהגענו לתופעה המוכרת לי משיחות רבות אחרות: מעבר לכל נימוקי ההגיון, קיימת בעיית-יסוד נפשית.

כדי להגיע למסקנה שעליו להכיר בקיום ישראל, צריך ערבי לקפוץ

(המשך בעמוד 14)